

Junijski temperaturni povpreček, ki je znašal $1,7^{\circ}$, je bil za $1,6^{\circ}$ pod dolgoletnim povprečkom (= normalna vrednost obdobja 1956—85). Julijski temperaturni povpreček je bil s $6,3^{\circ}$ za $0,6^{\circ}$ pretopel. Temperaturni povpreček avgusta, $5,9^{\circ}$, pa je samo za $0,2^{\circ}$ presegel normalno vrednost.

Absolutni temperaturni ekstremi poletnih mesecev so bili v mejah doslej znanih temperaturnih ekstremov Kredarice. Maksimalne temperature posameznih mesecev so bile $10,0^{\circ}$ dne 26. junija, $15,1^{\circ}$ dne 24. julija in $13,6^{\circ}$ dne 14. avgusta. Mesečni temperaturni minimi so bili — $4,3^{\circ}$ dne 9. junija, — $0,4^{\circ}$ dne 15. julija in — $3,9^{\circ}$ dne 30. avgusta.

Prva dva poletna meseca sta bila čezmerno oblačna, zato je bilo število ur sončnega sija na Kredarici — kljub dolгим poletnim dnevom — zelo skromno. Razmeroma najbolj sončen je bil avgust. Junijski povpreček oblačnosti je znašal 7,7 desetih pokritosti neba (dolgoletni povpreček 7,0). Sonce je obsevalo Kredarico samo 109 ur, kar je komaj 23 % maksimalnega možnega trajanja sončnega sija v tem mesecu. Julijska stopnja mesečne oblačnosti je bila nekoliko nižja; znašala je 6,8 desetih pokritosti neba, vendar je bila nad normalno vrednostjo, ki znaša 6,4 desetine pokritosti neba. Ur s sončnim sijem je bilo na Kredarici 158, kar je 33 % možnega trajanja. Najmanj oblačen in s tem najbolj sončen poletni mesec je bil avgust. Povpreček avgustovske oblačnosti je znašal 5,6 desetih pokritosti neba (dolgoletni povpreček 6,1). Avgusta je heliograf na Kredarici registriral 176 ur sončnega sija, kar je 40 % maksimalnega možnega trajanja tega meteorološkega elementa.

Množina mesečnih padavin je bila vse poletne mesece nadpovprečna. Junija je v 24 padavinskih dneh (13-krat je vmes še znežilo) padlo skupno 240,2 mm padavin, kar je 109 % normalne vrednosti. Sklenjena snežna odeja, katere maksimalna višina je merila 110 cm dne 9. in 10. dne v mesecu, je prekrivala Kredarico 29 dni. Julija je padlo v 18 dneh 240,3 mm padavin, in sicer izključno kot dež, kar je 119 % normalne višine padavin. Sklenjene snežne odeje v juliju na Kredarici ni bilo, pač pa so se širile posamezne snežne lise (zaplate). Avgusta je padlo na Kredarici v 12 padavinskih dneh (sedemkrat je vmes snežilo) 255,3 mm padavin, kar je 116 % normalne vrednosti. Ob zadnjem avgustovskem sneženju je nastala 2 cm debela snežna odeja (29. avgusta).

Iz opisanih klimatskih značilnosti letošnjega poletja na Kredarici je razvidno, da vreme — zaradi obilice moče in številnih padavinskih dni — ni bilo naklonjeno planincem.

Dr. F. Bernot

odmevi

TAKEGA OSKRBNIKA PA ŠE NE!

V torek, 8. avgusta letos, smo po precej naporni turi Dolič—Triglav—Planika—Dolič—Velo polje utrujeni, prepoteni in žejni stopili v Vodnikov dom. Sodeč po številu planincev v obednici kočja ni bila posebno zasedena in smo brez težav dobili prostor za eno od prostih miz ob oknu.

V skupini nas je bilo pet in kot je že navada v planinskih domovih, je moja žena takoj poiskala oskrbnika, da bi nam zagotovila prenočevanje. Izročila mu je naše planinske izkaznice in dobila obljubo, da bomo prenočevali v sobi z 10 posteljami in da nam bo sobo pokazal takoj po večerji.

Po devetih urah hoje tistega dne smo bili zadovoljni, da smo uredili vse potrebno glede prenočevanja, posebno še zato, ker smo bili v naši skupini stari od 13 do 70 let in ker so bile med nami štiri ženske, med njimi ena stara 65 let, in da smo bili naposled lahko brez skrbi ter smo si lahko naročili osvežilne pijače in večerjo.

Nenadoma je oskrbnik okoli osmih zvečer poklical k sebi za mizo, za katero je ordiniral, vse tiste, ki so se prijavili za prenočevanje, da bi jim razdelil sobe in postelje. Ta spektakel bi bilo treba videti in doživeti! Vsi so se naenkrat zgneli okoli mize, on, veličina, pa je s papirji v rokah pomembno razdaljeval sobe in postelje popolnoma po lastnih kriterijih ne glede na to, kdaj je kdo prišel in kdaj se je prijavil.

Čeprav nam je obljubil ležišča in čeprav smo mu takoj po prihodu izročili svoje izkaznice, je ena od mojih nečakinj le šla k oskrbniku, misleč, da je to čista formalnost in v prepričanju, da ji bo takoj povedal, kje so naša ležišča.

Minila je že deveta ura, nečakinja pa je še vedno čakala odgovor, medtem ko so naše planinske izkaznice ležale posebej na robu mize, gospod oskrbnik pa se sploh ni oziral na njene prošnje, da bi ji karkoli odgovoril ali ji pojasnil, čemu mora čakati.

Skupina Italijanov, ki je prišla veliko pozneje kot mi, je že dobila ležišča, prav tako skupina Slovencev, ki je prišla še pozneje, in enako tudi vsi drugi posamezniki. Tako so bile vse skupine in vsi posamezniki, ki so prišli za nami, že razporejeni — razen nas petih. In ko je moja nečakinja po vsem tem vljudno in tiho vprašala oskrbnika, kje bomo mi prenočevali, je dobila odgovor: »Tukaj na tleh, v jedilnici!«

Tedaj sem prišel k mizi, ker se mi je na posled zdelo že nedvse sumljivo, da nečakinje toliko časa ni bilo k naši mizi, pa sem protestiral proti takim protekcijam, proti načinu in zato, ker ni držal obljube, ter pred vsemi prisotnimi planinci vprašal oskrbnika, če je takšna diskriminacija do naše skupne posledice tega, ker smo iz Zagreba oziroma iz Hrvaške. Ko mu je moja žena po pričkanju z menoj omenila, kako je bilo tukaj včasih, ko je bila še Angela oskrbnica, je dobil histeričen napad ter začel kričati in vpiti, da mu je dovolj te Angele in da postane alergičen, če mu kdo samo omeni to ime, kar konkretno pomeni, da so imeli tudi že drugi prej slabe izkušnje s tem oskrbnikom in da so mu to oskrbnico dajali za zgled. Po tem histeričnem napadu je odgovoril moji ženi, ko mu je dejala, da takšna delitev ni niti pravilna niti poštena, posebno še zato, ker je naša skupina prišla med prvimi v koč, naj gremo sobe iskat v hotel.

Njegovo arogantno, napihnjeno in v vsakem pogledu nekulturno obnašanje do nas ne le kot do planincev, ampak tudi kot do starejših ljudi, me je tako razburilo, da sem mu rekel, da su bom pritožil Planinski zvezi Slovenije in planinskemu društvu Srednja vas, nakar sem dobil še kulturnejši odgovor, da se lahko pritožim Bogu, Markoviču in Drnovšku.

Po takšnem odgovoru sem spoznal, da je vsakršno razpravljanje s tem človekom nesmiselno. Dobil sem vtis, da je do naše skupine šovinistično razpoložen in da je poleg tega še pod vplivom alkohola.

Takšen oskrbnik kajpada ni zaželen v planinskih kočah, saj nima nikakršne zveze s planinstvom, ko je očitno, da mu je glavni cilj ekonomski račun in dobiček in da bo — enako kot že številni drugi pred njim — odšel, ko bo uredil svojo finančno stran; in bolje je, da bi odšel čimprej, saj so takšni oskrbniki živa anti-propaganda za planinstvo.

Vsa sreča, da so v gorah in planinskih kočah tudi čisto drugačni ljudje. Dan pred tem smo bili v Zasavski koči na Prehodavcih. Tudi tam je oskrbnik mlajši človek, približno istih let kot oni v Vodnikovi koči na Velem polju, vendar njegovo obnašanje in odnos do planincev ne glede na spol in starost označuje človeka s kulturo in planinsko etiko, saj je vedno ljubezniv in nasmejan, kot so bili tudi nekoč oskrbniki stare garde in iz generacije, o kakršnih sem pred nekaj leti pisal v vaši reviji.

Vedeti morate, da moja žena in jaz že več kot 30 let obiskujemo slovenske gore in hodiva po njih, da sva prehodila Karavanke, Julijske in Kamniške Alpe, Zavske hribe in Polhograjske dolomite in da so nama bili izleti v slovenske gore vedno v velikansko zadovoljstvo in veselje, da so naju v slovenskih planinskih kočah

vedno prisrčno sprejemali, prav ta prisrčnost pa je bila — poleg spoznavanja slovenskih gor — motiv, da sva želela najinim nečakinjam vse to pokazati, pa se je vse skupaj izjalovilo zaradi enega samega nekulturnega in neodgovornega tipa in so razočarane odšle iz te kulturne Slovenije, o kateri sem jim toliko pripovedoval.

Nič se ne bi pritoževal, če bi mi takoj po prihodu v koč povedali, da na skupnem ležišču ni prostora in da je edina možnost spanje na tleh, če želimo prenočevati v tej koči, saj je bilo ob 18.15 še vedno dovolj časa, da bi odšli do doma na Uskavnici. Po planinskih kočah smo sicer že spali tako in drugače, ponekod v sobah, drugod v skupnih sobah, ponekod spet na skupnih ležiščih in drugod tudi po tleh, ne glede na to, ali smo bili v Jugoslaviji, Avstriji, Švici ali Italiji. Spali smo na tleh, ker smo prišli pozno, ko smo imeli za seboj dolge ture, vendar so nam kulturno povedali, kakšno je stanje v koči in vljudno razložili, da drugače pač ne gre, kar smo seveda razumeli in se brez pripomb sprizajznili s tem. Tega, kar se nam je zgodilo v Vodnikovi koči, pa preprosto ne moremo razumeti. Pravzaprav smo nameravali v Vodnikovi koči ostati kakšna dva dni in od tod opraviti ture do Staničeve koč, na Kredarico in na Tosec ter obiskati planšarijo na Velem polju. Toda po tem incidentu smo soglasno sklenili, da tam ne ostanemo niti trenutek dlje, kot bo potrebno.

Na koncu koncev, približno ob desetih zvečer, ko je bil že čas za spanje, je gospod oskrbnik vzvišeno poklical skupino iz Zagreba, se pravi nas, in nam dal ob še nekaterih neumestnih pripombah štiri ležišča pod streho pred skupnimi ležišči, ob stopnicah, eno ležišče pa v tej sobi.

O draginji v tej hoči ne bi hotel veliko pisati, saj je na koncu koncev stvar vsakega posameznika — planinca, koliko denarja lahko dá za ta svoj hobi. Vendar mislim, da je le malo pretirano, da je nas pet plačalo račun v višini 1 250 000 dinarjev za spanje, večerjo (makaroni z omako) in zajtrk (čaj, marmelada, maslo).

Mogoče o vsem tem ne bi niti pisal, če ne bi o tem oskrbniku in njegovem arogantnem, napihnjenem in nekulturnem obnašanju med planinci pa tudi oskrbniki sosednjih planinskih domov krožile vesti, ki niso ravno pohvalne niti za planinsko društvo, ki upravlja ta dom, in na koncu koncev niti za Planinsko zvezo Slovenije. Tudi nas so spraševali tako planinci kot oskrbniki drugih koč, v katerih smo naslednje dni prenočevali, o našem mnenju in vtisih o tej koči in tem oskrbniku. Jasno je, da so bili naši vtisi negativni, prav takšne odgovore pa smo tudi mi dobivali od drugih.

Najboljši dokaz za vse to smo dobili na-

slednje jutro, ko je okoli osmih mimo doma šla večja skupina planincev različnih starosti in velikosti, ne da bi se ustavila v koči, prišla pa je iz uskovniške smeri. Ko sem vprašal zadnjega iz te skupine, zakaj ne gredo v kočo in tam malo ne počivajo, saj so bili mokri od potu, je samo zamahnil z roko in dejal, da bodo do Planike že zdržali. Mislim, da tudi to marsikaj pove.

Vendar me takšni napihnjeni in ošabni poniglavci ne bodo odvrnili od tega, da bi še kar naprej obiskoval slovenske gore, saj je Slovenija moja dežela, saj sem celo tedaj, ko je bilo to na Hrvaškem težko javno izpovedovati, ostal predvsem in samo Slovenec.

Nadu Bogomil, Zagreb

ČEZ ŽRELO

Tenak mož je obstal nad Žrelom. Obraz se mu je hotel zategniti v odločnost — pa je kazal le zmedo negotovosti, nuje in plašnosti. Ni me bil opazil, ker sem sedela za skalo, zato sem se obzirno premaknila in rekla kot slučajno:

»Se bojite?«

Niti ozrl se ni, kar tja dol v Žrelo je gledal in pravil bolj sebi kot meni: »Ne da bi se bal... Saj sem tudi gor prišel čez Žrelo. Vem, da so klini majavi, pa se najbrž ne bodo ravno meni izdrli. Jeklenice so potrgane, scefrane na več krajih. Ne vem, zakaj je tega treba...«

Šele zdaj se je ozrl: »Kakšna pa je Slovenska smer?«

»Več je klinov, več jeklenic — a vse drži in stoji, kot je treba.«

»To je glavno... če je pot že markirana in varovana.« Stresel je z glavo, se trmasto zazrl v Žrelo in se začel spuščati.

Vsako, ki hodi v planine, si z leti najde v tem prostranem domovanju svoj kot. Zame je to Jezersko — in najljubša pot Slovenska smer na Ledine. Do te mirne kočice je mogoče priti tudi po Lovski poti ali čez Žrelo od Češke kočice sem. Pot med obema kočicama je markirana, lepo speljana večinoma po razglednem in ni predolga — od ene do dveh ur, kakor pač kdo hodi. Toda odkar zahajam na Ledine (to bo nekaj manj kot 20 let), planinci tožijo, da so klini razmajani in jeklenice potrgane.

Na Ledinah se je v knjigo obiskovalcev do začetka avgusta letos vpisalo nekaj nad 700 planincev in pohodnikov. Velik del je prišel ali pa odšel čez Žrelo proti Češki koči. Tudi dosti otrok. Gotovo pot čez Žrelo občasno popravljajo. Toda strele bijejo v Žrelo (tako trdijo domačini), voda dere vanj, na dnu pa rad pomegne snežen ali peščen plaz. Vse to so naravne ujme in tisti, ki so pot speljali in prvič zava-

rovali, najbrž morajo vedeti zanje. Tudi na Lovski poti voda in sneg skoraj vsako leto naredita svoje. Pa je pot hitro popravljena, po potrebi celo delno prestavljena. (Če je Lovska, najbrž to store lovci, medtem ko Slovensko smer vzdržujejo Kranjčani.) Pot od Češke kočice čez Žrelo na Ledine pa sem — ne vem zakaj — doslej pripisovala PD Ljubljana-Matica. Morda zato, ker sem tako vzdrževalce laže sama pri sebi opravičevala: daleč so; ne morejo za vsako neurje sem gor; drugih poti imajo več kot dovolj; in končno — koliko ljudi pa se je doslej ubilo v Žrelo?

Tako premlevam, pa lezem po dobro opremljeni Slovenski smeri — in sproti pozabljam na Žrelo.

To lepo nedeljo, 30. julija letos, pa so prihajale čez Žrelo na Ledine nove in nove družine: očetje nejevoljni, matere zbegane — otroci pa kot otroci. Šlo je! Zdaj smo tu! Vračali pa so se (če le niso koga pustili na Češki) v dolino po Lovski poti.

Vse to me je dobesedno poglano v Žrelo. Nisem se ponesrečila. A postalo mi je jasno, da tam gospodarita grda brezbržnost in malomarnost. Okvare jeklenic in navzdol upognjeni klini niso od zadnjega meseca, še od zadnjega leta ne... V dolini sem spraševala in zvedela, da pot upravlja — torej naj bi jo tudi vzdrževalo — PD Jezersko. Ojoj! Zares me je stisnilo v prsih in mi vzelo sapo. Tako rada imam Jezersko. In njene prebivalce.

Neža Maurer

KAJ BO NA PASTIRCIH?

Ker se zadnje čase v Kamniškem občanu pojavljajo članki, ki zelo enostransko obravnavajo gradnjo pod Kamniškim sedlom, se mi zdi prav, da bralstvo spozna še drugo stran resnice, da ne bi bilo zavedeno.

Starejši občani še verjetno pomnijo, da se je pred vojno paslo na Kamniškem sedlu precej živine, zadnjic leta 1941. Po vojni je planšarstvo zamrlo, planšarija pa počasi propadla, saj vemo, kakšen je bil odnos naše samoupravne, neuvrščene in socialistične družbe do kmetijstva. Hvala bogu pa se časi spreminjajo. Tako so že pred leti v Sloveniji spoznali, da je treba pašništvo nameniti več pozornosti in ga tudi gmočno podpreti.

Naša kmetija ima že od nekaj pašno pravico na Kamniškem sedlu. Tako sem si že dalj časa prizadeval, da bi na sedlu spet lahko pasli živino. Po vseh mogočih prošnjah in ogledih sem dobil najprej soglasje KS Kamniška Bistrica. V obrazložljivo soglasja je zapisano, da smem po-